

Talousarvion valmistelutilanne ja taustaa veroprosenttien määrittelyyn

Kunnanhallitus 06.11.2023 § 155
206/02.01.00/2023

Valmistelija Talousasiantuntija Taina Koivisto

Lemin kunnalla on ollut yhtäjaksoisesti vuosien 2017–2022 tilinpäätösten mukaan taseessa kertynyttä alijäämää, joten vuoden 2017 ja sen jälkeen kertynyt alijäämä olisi tullut kattaa vuoden 2022 loppuun mennessä. Lemin kunta ei saanut viime vuonna kahden vuoden lisäaikaa alijäämän kattamiseksi. Vuoden 2017 taseen kertynyt alijäämä oli 436 000 euroa ja vuoden 2022 määrä oli 1 496 035 euroa.

10.10.2023 valtiovarainministeriö teki päätöksen asettaa kuntalain (410/2015) 118 §:n mukaisen Lemin kuntaa koskevan arviointiryhmän, jonka tehtävänä on tehdä mainitussa laissa tarkoitettu selvitys kunnan mahdollisuuksista turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut. Arviointiryhmän toimikausi on 10.10.2023-31.1.2024.

Talouden tasapainottamiseksi kunnassa on laadittu useita talouden tasapainottamisohjelmia, viimeisin vuosille 2022–2024. Tasapainottamiseen on sisältynyt aikaisemmin mm. henkilötyövuosien vähentämistä, ulkoistettujen toimintojen ottamista omaksi toiminnaksi sekä kannattamattomien toimintojen uudelleen järjestelyjä. Lisäksi kunnan kiinteistöomaisuutta on realisoitu tai puunmyyntiä lisätty. Tasapainottamisohjelman mukaisesti kunta korotti tuloveroprosenttia vuodelle 2020 yhdellä prosenttiyksiköllä.

Kunta on käynnistänyt tänä syksynä muutosneuvottelut. Haastava taloudellinen tilanne vaikuttaa talousarvion 2024 lisäksi taloussuunnitelman 2025–2026 laatimiseen. Vuoden 2024 talousarvion tulee olla ylijäämäinen. Omaisuuden myyntituloja ei ensi eikä suunnitelmavuosille ole budjetoitu, eikä lisälainanotto ole enää vaihtoehtoinen toimenpide käyttötalousmenojen kattamiseen. Tämä edellyttää keskimäärin 500 000 € sopeuttamistoimia, jonka suuruista säästöä nyt muutosneuvotteluilla tavoitellaan. Valmisteltaessa vuoden 2024 talousarvioesitystä ja taloussuunnitelmaa vuosille 2025–2026 joudutaan punnitsemaan hyvin laaja-alaisesti ja eri tavoin vaikuttavia toimenpiteitä, jotta talouden tasapainottamista edistetään.

Tämän hetken talousarvion valmistelussa veroprosentti 9,4 veroprosentti tuottaa Kuntaliiton veroennustelaskurilla vuodelle 2024 tuloveroja 5 160 000 euroa (-3,1 % tähän vuoteen). Talousarvion valmistelussa lautakuntien esitykset huomioiden vuosikate olisi +329 400 euroa. Vuosikatteella ei kateta tilikauden poistoja (663 700 euroa). Vuosikate riittää rahoittamaan vuodelle 2024 suunnitellut nettoinvestoinnit (289 500 euroa), mutta ei lainanlyhennyksiä (712 800 euroa). Tilikauden tulos olisi alijäämää 334 300 euroa. Mikäli vuoden 2023 arvioitu ylijäämä toteutunee, niin tilikauden alijäämä ei vähene vuonna 2024, vaan palautuu vuoden 2022 tasolle (1 496 000 euroa). Jokaisen alijäämäisen tilikauden aikana myös maksuvalmius on ollut huono, jota on jouduttu parantamaan lyhytaikaisilla kuntatodistuksilla ja tänä vuonna 300 000 euroon nostetulla tililimiitillä.

Tulojen ja menojen epätasapaino on merkinnyt jo vuosien ajan sopeutuspaineita. Oheismateriaaliin on koostettu Valtiovarainministeriön painelaskelmakehikko, verotuloennusteet ja vaikutukset tilikauden tulokseen sekä rahoituslaskelma korotetuina veroprosenteina. Korotetuilla

veroprosenteilla ensi vuoden tilikauden tuloksen arvioidaan olevan ylijäämää 97 700 euroa ja suunnitelmavuosina katettaisiin kertyneet alijäämät.

Suunnitelmavuosien ennustaminen on hankalaa. Mikäli painelaskelmakehikon valtionosuudet eivät toteudu, arvioitu tilikauden tuloskin on huonompi. Suunnitelmavuosilla on epävarmuustekijöinä te-uudistus 2025 ja valtionosuusuudistus 2026. Myös väestöennusteen poikkeamat Tilastokeskuksen ennusteeseen tuo epävarmuutta, ennusteessa vuoden 2023 väkiluku on 2902 ja 2024 väkiluku 2884. Syyskuun 2023 ennakkollinen väkiluku oli 2877 eli vähennyistä 31.12.2022 tilanteeseen 10 henkilöä.

Suunnitelmavuosille on otettu huomioon jonkin verran kunnan omia toimia toimintakatteen parantamiseksi, mistä johtuu kunnan oma, valtiovarainministeriön painelaskelmaa parempi tilikauden tulos.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Kati Rekola
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää merkitä talousarvion valmistelutilanteen tiedokseen ja ottaa sen huomioon veroprosentteja päätettäessä.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin. Merkittiin pöytäkirjaan, että talousasiantuntija Taina Koivisto osallistui kokoukseen pykälän käsittelyn ajan. Merkittiin pöytäkirjaan, että tämän pykälän käsittelyn jälkeen pidettiin tauko klo 18:36-19:00.